

Deel 3 - De computer, mijn coach bij het leren en studeren

Hoofdstuk 10 - Oefenfiches om efficiënter te leren met ICT

Lezen

- 10.1. **Lezen - Oefenen met gratis leessoftware DeskBot** 127
- 10.2. **Lezen - Oefenen met de site *Wai-Not*** 128

Spelling

- 10.3. **Spelling - Woorddictee oefenen in een *Word*-tabel** 129
- 10.4. **Spelling - Woorddictee ordenen/oefenen in een *Word*-tabel** 130
- 10.5. **Spelling - Woorddictee oefenen met *Overhoor*/voorleessoftware** 131
- 10.6. **Spelling - Woorddictee oefenen met *Woordkasteel*** 132
- 10.7. **Spelling - Zinnendictee oefenen met *Word*** 133
- 10.8. **Spelling - Zinnendictee oefenen in *Word* met spellingcontrole** 134

Rekenen

- 10.9. **Rekenen - Tafels oefenen in een tabel in *Word*** 135
- 10.10. **Rekenen - Tafels oefenen met een tafelkaart** 136
- 10.11. **Rekenen - Tafels oefenen met *Overhoor*** 137
- 10.12. **Rekenen - Tafels oefenen online met *Rekenweb*** 139
- 10.13. **Wiskunde/Fysica/Chemie - Formules oefenen met *Overhoor*** 138
- 10.14. **Rekenen/Wiskunde - Oefenen met *HotPotatoes*** 140

Vreemde talen

- 10.15. **Vreemde talen - Woordenschat oefenen in een tabel** 141
- 10.16. **Vreemde talen - Woordenschat + zinnen oefenen met *Overhoor*** 142
- 10.17. **Vreemde talen - Woordenschat oefenen met een gatentekst** 143
- 10.18. **Vreemde talen - Oefenen met *HotPotatoes*** 144

Zaakvakken

- 10.19. **Zaakvakken - Leerstof oefenen met een gatentekst** 145
- 10.20. **Zaakvakken - Leerstof oefenen met een gatentekst (online)** 146
- 10.21. **Zaakvakken - Leren door ordenen** 147
- 10.22. **Zaakvakken - Leren door samenvatten in een schema** 148

Plannen

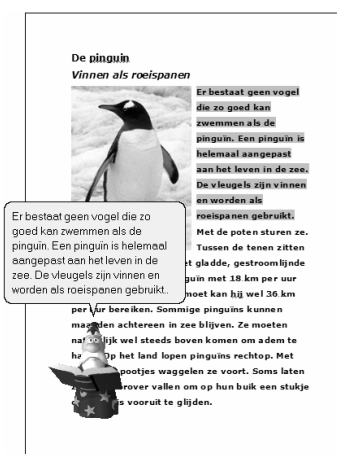
- 10.23. **Plannen - Weekplanning maken in een tabel** 149
- 10.24. **Plannen - Examenplanning maken in een tabel** 150

10.1. Lezen - Oefenen met gratis leessoftware *DeskBot*

Wat en hoe?

DeskBot is een gratis en vrij gebruiksvriendelijk voorleesprogramma. Een figuurtje toont de voorgelezen tekst in een tekstballon. De stem heeft een matige kwaliteit en klinkt robotachtig. Leerlingen kunnen zelfstandig lezen oefenen door mee te volgen en mee te lezen. Ga aan de slag met de wegwijzer bij het programma *DeskBot*¹. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan. De betalende programma's hebben betere stemmen en veel meer mogelijkheden. Ze zijn dan ook beter geschikt om in te zetten bij het oefenen van lezen. *DeskBot* is echter een bruikbaar alternatief.

Voorbeeld

Stappenplan: lezen met *DeskBot*

Downloaden: <http://www.bellcraft.com/deskbot/>

Tekst laten voorlezen

1. **Selecteer** de tekst.
2. **Duw** de toetsen *Ctrl* en *C* samen in. Zo kopieer je de tekst.
3. *DeskBot* leest de geselecteerde tekst.
4. **Volg** aandachtig mee.
5. **Laat** de tekst eerst **op gewone snelheid lezen**. **Probeer** mee te volgen met je ogen.
6. **Laat** de tekst dan iets **snelser lezen**.

Meelezen

1. Laat de tekst voorlezen. **Lees hardop mee**.
2. **Lees** zo dezelfde tekst **5 dagen na elkaar**.
3. Laat de stem **elke dag iets sneller** lezen.

Tips voor de coach

- 👉 Laat de leerling de 5de dag de tekst voorlezen. Dat kan ook voor de klas. Geef positieve feedback.
- 👉 Werk met leesteksten die de leerling interesseren. Oefen met leerlingen van 10 jaar en ouder op een hoger leesniveau. Bruikbare teksten over de natuur en dieren vind je bijvoorbeeld op <http://www.artis.nl/webuil>.

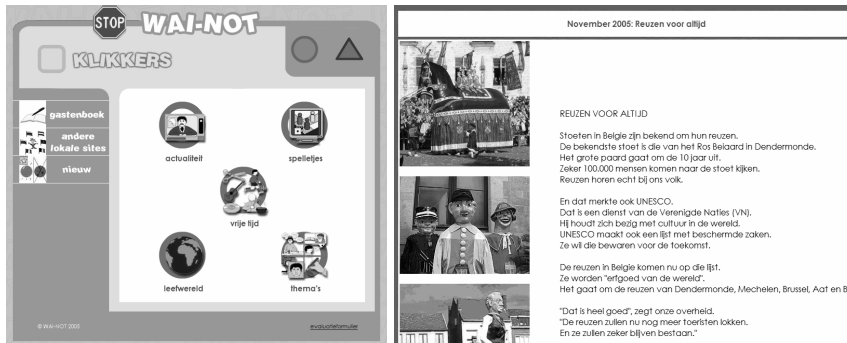
¹ De wegwijzer *Deskbot* vind je in deel 4, hoofdstuk 19.

10.2. Lezen - Oefenen met de site *Wai-Not*

Wat en hoe?

Op de site *Wai-Not* staan in het deel *klikkers* eenvoudige nieuwsberichten met afbeeldingen. Een goed verstaanbare stem leest ze voor. De tekst kan makkelijk afgeprint worden. Op die manier kan de leerling op papier volgen tijdens het laten voorlezen. En ook meelesen. De site is bedoeld voor kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking. Sommige delen zijn ook bruikbaar voor wie niet vlot leest. Of de taal niet voldoende beheerst.

Voorbeeld

Stappenplan: lezen met *Wai-Not*

Surf naar: <http://www.wai-not.be>

Let op! **Schakel pop-ups blokkeren uit. Anders werkt de site niet.**

1. Kies op de homepage *niet inloggen*.
2. **Klik op *klikkers*** (= gele vierkant).
3. **Klik op *actualiteit***.
4. **Klik op *algemeen nieuws***.

Tekst afdrukken

5. **Klik op de *afbeelding* van de *printer* onderaan.**

Tekst laten voorlezen en oefenen

6. **Klik op het *oor***.
7. **Luister** naar de tekst. **Volg en wijs mee** met je vinger.
8. **Luister nogmaals. Zeg nu zachtjes mee.**
9. **Lees nu hardop mee.**
10. **Lees de tekst nu zelf.**

Tips voor de coach

☞ Surf eens op de site. Er zijn wel wat spelen en onderdelen die bruikbaar zijn voor bijvoorbeeld leerlingen die de taal niet vlot beheersen.

Lezen oefenen kan ook nog met ...

Voor leerlingen met ernstige leesproblemen: met betalende voorleessoftware. Die leest ook per klank of woord. Met een stem van veel betere kwaliteit. De woorden lichten op tijdens het laten voorlezen.

10.3. Spelling - Woorddictee oefenen in een *Word*-tabel

Wat en hoe?

Laat de leerling de woorden in een tabel typen. De woorden zijn dan leesbaar en geordend. Door het onzichtbaar maken van woorden kunnen leerlingen zelfstandig oefenen. Leerlingen zien fouten beter bij het nakijken.

Voorbeeld

1. Onder elkaar oefenen

Vergelijken en nakijken is makkelijker.

bureau	computer	hobby	controle
bureau	compjoeter	hoby	contoele
cash	crimineel	contributie	connectie

2. Naast elkaar oefenen

Kaartjes afdrucken gaat vlotter. Geschikt om woorden overzichtelijk te ordenen. In de 1ste kolom kan je de woorden aanduiden die nog fout waren.

x	berggeit	bergeit
	eindigde	eindigde
	geheimzinnig	

Stappenplan: woorddictee in *Word*

Woorden intikken

1. **Maak** een tabel in *Word*¹.
2. **Tik** de woorden **in**.
3. **Kijk** goed **na** of laat nakijken.
4. **Pas** het lettertype **aan**: groot en vet.

Woord voor woord oefenen

5. **Lees** hardop. **Markeer** probleemletters.
6. **Schrijf** het woord **in** de **lucht** met je ogen dicht. **Maak** een **foto in je hoofd**.
7. **Maak** het woord **onzichtbaar** (= witte tekenkleur).
8. **Tik** het woord **in** de **2de kolom**.
9. **Herstel** de zwarte kleur.
10. **Kijk na en verbeter**.
11. **Oefen** woorden **in reeksen van 8**. **Markeer** de **woorden** die nog niet vlot gaan.

Tips voor de coach

- 👉 Begin minstens 1 week voor het dictee met oefenen. Oefen daarna elke dag 10 tot 15 minuten.
- 👉 Print het lijstje af op stevig papier. Knip de kaartjes uit. Steek de moeilijke woorden in een doosje. Laat ze meer dagen na elkaar oefenen.

¹ Het stappenplan 'werken met tabellen' vind je in deel 2, hoofdstuk 7.

10.4. Spelling - Woorddictee ordenen/oefenen in een Word-tabel

Wat en hoe?

Geschikt voor het oefenen van onthoudwoorden. Laat de leerling de woorden geordend in een tabel typen. Werk voor onthoudwoorden met een kapstokwoord. Laat de woorden met dezelfde moeilijkheid eronder plaatsen. Het werken met kapstokwoorden geeft meer houvast. De leerling onthoudt ook beter de woorden.

Voorbeeld

1. Ordenen onder een kapstokwoord

<u>contract</u>	<u>citroen</u>	<u>accent</u>	<u>examen</u>	<u>excuses</u>
controle	cel	accident	extract	

2. Oefenen

<u>contract</u>	<u>citroen</u>	<u>accent</u>	<u>examen</u>	<u>excuses</u>
controle	cel	accident	extract	

Stappenplan: woorddictee in een tabel

Kapstok-woorden typen

1. **Maak** een tabel in *Word*¹.
2. **Typ** de kapstokwoorden in de 1ste rij.
3. **Spreek** letter per letter **uit** tijdens het typen.
4. **Markeer** de lastige letters.

Andere woorden ordenen

5. **Lees** het volgende woord **hardop**.
6. **Zoek** bij welk kapstokwoord het woord past.
Voorbeeld: dictee past bij actief want ik hoor [k] en ik schrijf c.
7. **Schrijf** het woord **in de lucht** met je ogen dicht. **Maak een foto in je hoofd**.

Woord voor woord oefenen

8. **Voeg** onder elke rij een lege rij **toe**.
9. Werk zoals bij 'woorden oefenen in een tabel'.
10. **Print af** op stevig papier. Zo heb je meteen een onthoudkaart.

Woorden oefenen kan ook nog met...

- *Overhoor*-software of het gratis programma *Woordkasteel*².
- Voor leerlingen met ernstige problemen: met voorleessoftware en spellingcontrole³. De computer leest de woorden. De leerling hoort de fouten. Regelmatig zo oefenen in combinatie met spellingcontrole verbetert de spelling.

¹ Het stappenplan 'werken met tabellen' vind je in deel 2, hoofdstuk 7.

² De fiche 'Spelling - Woorddictee oefenen met *Woordkasteel*' vind je verder in deel 3, hoofdstuk 10.

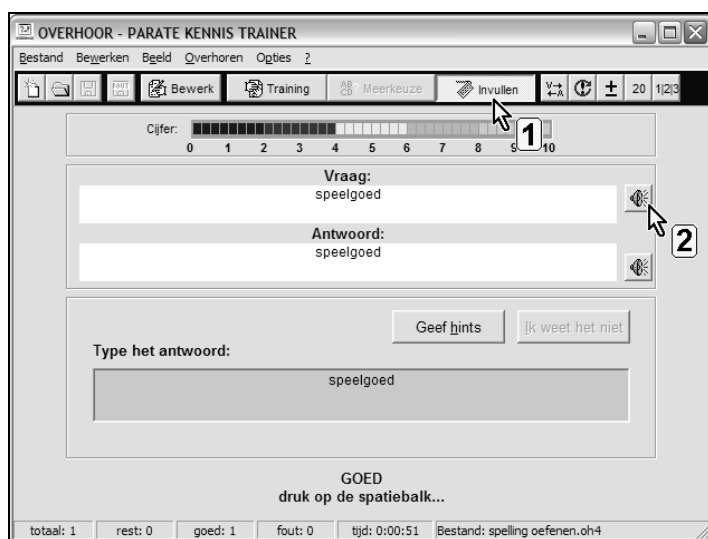
³ Verdere informatie over voorleessoftware, software woordvoorspelling en dicteerssoftware vind je in deel 4, hoofdstukken 12 en 14.

10.5. Spelling - Woorddictee oefenen met *Overhoor* en voorleessoftware

Wat en hoe?

Software die overhoort vraagt woorden, tafels, data en feiten op verschillende manieren op. Het programma onthoudt fouten en biedt die opnieuw aan. De leerling kan zo zelfstandig oefenen en zichzelf opvragen. Woorden oefenen kan door horen en zien. Ga aan de slag met de wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*'¹. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Voorbeeld

Stappenplan: woorddictee met *Overhoor*

Downloaden: <http://www.efkasoft.com>

Ingeven woorden

1. **Tik** het woord **in** bij **vraag**. **Tik** het woord **in** bij **antwoord**. **Laat nakijken**. Zodat je geen 'foute' woorden oefent.
2. **Sla** het oefenbestand **op**.

Oefenen - Werk met de functie *invullen*

3. **Klik op** *Invullen*.
4. **Laat** het woord **voorlezen**. **Klik op** de *luidspreker*.
5. **Bekijk** het woord aandachtig.
6. **Tik** het woord nu over in het vakje 'antwoord'. **Klik op** *Enter*.

Handige optie:

Kies bij opties *fouten opnieuw opvragen*. Dan biedt het programma 'fouten' opnieuw aan.

Tips voor de coach

- ☞ Start als ouders tijdig met het ingeven van woordjes. Oefen alle dagen 10 tot 15 minuten.
- ☞ De school kan vrijwillige ouders inzetten om de woordenlijsten om te zetten in overhoorbestanden. En mee te geven op cd-rom met alle leerlingen.

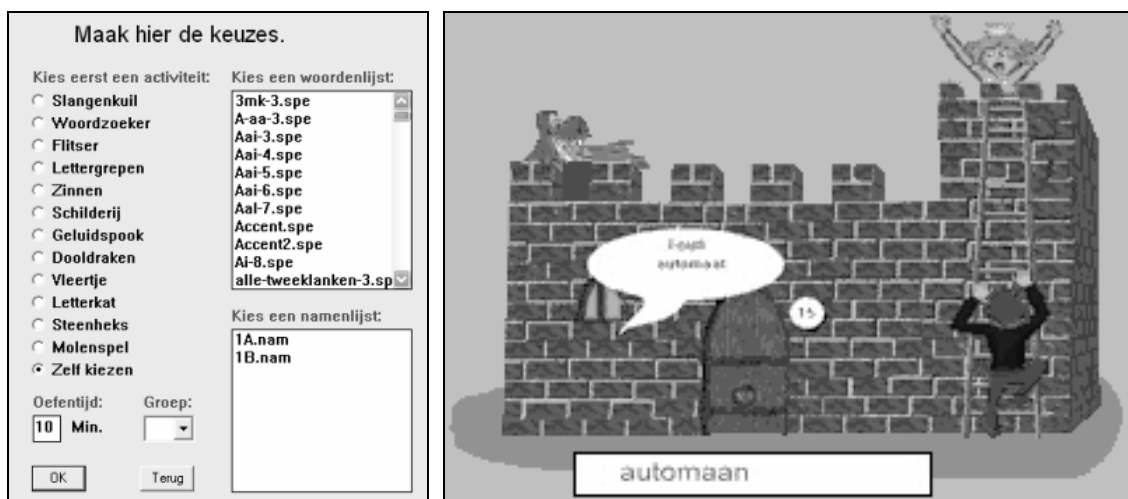
¹ De wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*' vind je in deel 3, hoofdstuk 11.

10.6. Spelling - Woorddictee oefenen met *Woordkasteel*

Wat en hoe?

Woordkasteel is een gratis te downloaden programma. Het biedt oefenstof spelling voor leerlingen van 6 tot 12 jaar. De leerling krijgt oefenstof op zijn niveau aangeboden. Hij kan de woorden ook beluisteren.

Voorbeeld

Stappenplan: woorddictee met *Woordkasteel*

Downloaden: <http://www.woordkasteel.com>

1. **Kies groep** (let op: groep 3 = 1ste leerjaar, groep 4 = 2de leerjaar enz.).
2. **Kies een spel** bij *Activiteit*.
3. **Kies een woordenlijst** (vraag aan de leerkracht met welke lijsten je best werkt).
4. **Stel de oefentijd in.** Oefen dagelijks 10 tot 15 minuten. Niet langer.

Tips voor de coach

- ☞ Werk met woordenlijsten die aansluiten bij de klasmethode. Die kan je zelf maken en invoeren in het programma. Of downloaden op de site van *Woordkasteel*. Daar vind je woordenlijsten bij de meeste methodes. Ook bij de methode Frans.
- ☞ Op de website <http://www.ictheek.be/woordkasteel.htm> vind je heel wat hulpmiddelen:
 - een overzicht van de verschillende modules met telkens een korte uitleg per spel
 - aangepaste klaslijsten (per leerjaar) waarop per leerling aangeduid kan worden welke spelen hij moet oefenen
 - een visueel stappenplan (handig voor leerlingen met leerstoornissen).

Woorden oefenen kan ook nog met ...

- Tabellen in *Word*¹.
- Voor leerlingen met ernstige problemen: met voorleessoftware en spellingcontrole².

¹ Het stappenplan 'werken met tabellen' vind je in deel 2, hoofdstuk 7.

² Verdere informatie over voorleessoftware, software woordvoorspelling en dicteerssoftware vind je in deel 4, hoofdstukken 12 en 14.

10.7. Spelling - Zinnendictee oefenen met *Word*

Wat en hoe?

Laat de leerling de zin uit het hoofd leren en typen. Door het onzichtbaar maken van zinnen kunnen leerlingen zelfstandig oefenen. Met de stappen uit het ezelsbruggetje **hole@dokola.dt**¹ denkt de leerling beter na over de spelling.

Voorbeeld

Die kennis heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van apparaten.

Gegevens worden internationaal uitgewisseld.
--

Stappenplan: zinnendictee met *Word*

Leer de 11 stappen uit je hoofd. Zo kan je na een tijdje zelfstandig werken.

1. **Maak** een **tabel** in *Word*.
2. **Lees** de **zin**.
3. **Tik** de **zin** over. **Kies** een **duidelijk lettertype** en minstens **lettergrootte 14**.
4. Denk na. Bij welk(e) woord(en) zou ik een fout kunnen maken? **Markeer**.
5. **Leer** de **zin uit het hoofd**.
6. **Neem** er een **foto** van (in je hoofd).
7. **Maak** de **zin onzichtbaar** (= witte tekenkleur).
8. **Tik** de **zin uit het hoofd** onder de onzichtbare zin.
9. **Controleer** met hole@dokola.dt:
ho = hoofdletters toevoegen, horen hoe je het woord schrijft
le = leestekens nakijken, nalezen wat je geschreven hebt
do = doffe klanken opzoeken
ko = na korte klanken verdubbelen
la = lange klanken ook enkel
dt = werkwoorden checken.
10. **Herstel** de **zwarte kleur**. **Kijk na** en **duid** je **fouten aan**.
11. **Zoek spellingtips** voor de woorden die je fout had. **Maak** een **fiche** met spellingtips.

Tips voor de coach

- 👉 Begin minstens 1 week voor het dictee met oefenen. Oefen daarna elke dag 15 tot 20 minuten.
- 👉 Leer om het dictee 2 dagen na elkaar te maken. Laat het eerste oefendictee bewaren. Zo zie je snel welke woorden nog fout waren.

¹ COOREMAN, A., & BRINGMANS, M., *Als Spelling een Kwelling is*, De Boeck, 2007.

10.8. Spelling - Zinnendictee oefenen in *Word* met spellingcontrole

Wat en hoe?

Laat de leerling de zin uit het hoofd leren en typen. Door het onzichtbaar maken van zinnen kunnen leerlingen zelfstandig oefenen. Door spellingcontrole te gebruiken bij het controleren, denkt de leerling beter na over de spelling.

Voorbeeld

Lang geleden dacht men dat goden de sterren en planeten bestuurden.

Die conclusie kwam er na aardbevingen en overstromingen.

Die konklusie kwam er na aartbevingen en overstromingen.

Stappenplan: zinnendictee met *Word* en spellingcontrole

1. Lees de zin.
2. Tik de zin over. Kies een duidelijk lettertype en minstens lettergrootte 14.
3. Denk na. Bij welk(e) woord(en) zou ik een fout kunnen maken? Markeer.
4. Leer de zin uit het hoofd.
5. Neem er een foto van (in je hoofd).
6. Maak de zin onzichtbaar (= witte tekenkleur).
7. Tik onder de onzichtbare zin de zin uit het hoofd.
8. Controleer met **hole@woordcheck.dt**:
ho = hoofdletters toevoegen, horen hoe je het woord schrijft
le = leestekens nakijken, nalezen wat je geschreven hebt
woordcheck = check met de spellingscontrole
dt = werkwoorden checken.
9. Kijk na en duid je fouten aan.
10. Oefen de woorden die je fout had.

Tips voor de coach

- 👉 Begin minstens 1 week voor het dictee met oefenen. Oefen daarna elke dag 15 tot 20 minuten.
- 👉 Leer leerlingen handig werken met spellingcontrole¹.

Zinnen oefenen kan ook nog met ...

Voor leerlingen met ernstige problemen: met voorleessoftware en spellingcontrole². De computer leest de woorden. De leerling hoort de fouten. Regelmatig zo oefenen in combinatie met spellingcontrole verbetert de spelling.

¹ Het stappenplan 'spelling controleren' vind je in deel 2, hoofdstuk 7.

² Verdere informatie over voorleessoftware, software woordvoorspelling en dicteerssoftware vind je in deel 4, hoofdstukken 12 en 14.

10.9. Rekenen - Tafels oefenen in een tabel in *Word*

Wat en hoe?

Laat de leerling per tafel de oefeningen en producten typen. Door het onzichtbaar maken van de producten kunnen leerlingen zelfstandig oefenen en nakijken.

Door af te printen en om te plooien heeft de leerling meteen oefenkaartjes. Daarmee kan hij zelfstandig oefenen.

Voorbeeld

6 x 7 =	42	42
9 x 7 =	63	61
7 x 7 =	49	
8 x 7 =	56	
4 x 7 =		

Stappenplan: tafels in tabel

Maak een **tabel** met 3 kolommen en 10 rijen¹.

Intikken

1. **Tik** per regel de **oefening** in de **1ste kolom** en het **product** in de **2de kolom**.
2. **Kijk goed na** of laat nakijken.
3. **Pas** het **lettertype** aan: groot en vet.

Tafel voor tafel oefenen

4. **Zeg hardop**: oefening en uitkomst. **Klap** in je **handen** bij het zeggen.
5. **Herhaal**.

Nakijken

6. **Maak** alle producten in de **2de kolom onzichtbaar** (= witte tekenkleur).
7. **Lees** in de **1ste kolom** en **tik** het **product** in de **3de kolom**.
8. **Herstel** de zwarte **kleur**.
9. **Kijk na, verbeter en markeer** wat fout was.
10. **Oefen** opnieuw wat gemarkeerd is.

Tips voor de coach

- 👉 Print het lijstje af op stevig papier. Plooi om zodat de uitkomst op de achterzijde staat. Kleef vast. Laat de leerlingen per 2 oefenen en elkaar opvragen.
- 👉 Print het lijstje af op stevig papier. Plooi om zodat de uitkomst op de achterzijde staat. Kleef vast. Knip de kaartjes uit. Steek de tafels in een doosje. Laat ze meer dagen na elkaar oefenen.
- 👉 Maak 4 doosjes. Telkens een tafeloefening juist is, verhuist ze naar het volgende doosje. Is ze fout, blijft ze in het doosje. Doosje 4 zijn de 'klaar-kaartjes'.

¹ De wegwijzer 'Oefen in een tabel' vind je in deel 3, hoofdstuk 11.

10.10. Rekenen - Tafels oefenen met een tafelkaart

Wat en hoe?

Laat de leerling per tafel de oefeningen en producten typen. Door het onzichtbaar maken van de producten kunnen leerlingen zelfstandig oefenen en nakijken.

Voorbeeld

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Stappenplan: tafelkaart

Maak een **tabel** met 10 kolommen en 10 rijen¹.

Intikken

Tik alle tafels **in**. Kies een groter lettertype. Maak de randen zwart. **Kijk goed na** of laat nakijken.

Tafel voor tafel oefenen

1. **Markeer** een **tafel**.
2. **Zeg** die tabelreeks **hardop**. **Klap in je handen** bij het zeggen. Stap in het rond en **zeg per stap** een **tafelproduct**. Gooi een bal naar elkaar en zeg telkens een product.
3. **Herhaal**. Herhaal. Herhaal.
4. **Maak** de **tafel onzichtbaar** (= witte tekenkleur). **Vul** de tafel **in**. **Herstel kleur** en **controleer**.
5. Doe hetzelfde voor de andere reeksen.

Tips voor de coach

👉 Print de tafelkaart af op stevig papier. Laat ze als opzoekkaart gebruiken door leerlingen bij wie het automatiseren van de tafels niet lukt. Leer hoe snel op te zoeken en daarbij met de vinger aan te wijzen. Leer ook hoe je deeltafels opzoekt en de tafelkaart kan gebruiken bij een staartdeling en breuken.

¹ De wegwijzer 'Oefen in een tabel' vind je in deel 3, hoofdstuk 11.

10.11. Rekenen - Tafels oefenen met *Overhoor*

Wat en hoe?

Software die overhoort vraagt tafels, woorden, data en feiten op verschillende manieren op. Het programma onthoudt fouten en biedt die opnieuw aan. De leerling kan zo zelfstandig oefenen en zichzelf opvragen. Ga aan de slag met de wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*'¹. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Voorbeeld

Stappenplan: tafels met *Overhoor*

Downloaden: <http://www.efkasoft.com>

Ingeven tafels

Tik de oefening (b.v. 7 x 6) in bij **vraag**. **Tik** het product in bij **antwoord**. **Laat nakijken**. **Sla** het oefenbestand **op**.

Oefenen - Werk met de functie *trainen*

1. **Klik op** **Training**.
2. **Antwoord mondeling**.
3. **Klik op** *Antwoord tonen*.
4. **Klik aan** of je *Goed* of *Fout* antwoordde.

Of werk met de functie *invullen*

Tips voor de coach

- 👉 Oefen alle dagen 10 tot 15 minuten. Dit per tafel die aan de orde is.
- 👉 Kies bij opties *fouten opnieuw opvragen*. Dan biedt het programma 'fouten' opnieuw aan.

¹ De wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*' vind je in deel 3, hoofdstuk 11.

10.12. Rekenen - Tafels oefenen online met *Rekenweb*

Wat en hoe?

De computer vraagt de tafels. Als steun staat bij de oefening een plaatje van een brief met postzegels, bij de som $6 \times 8 =$ bijvoorbeeld 6 postzegels van 8.

De leerling kan het product omkeren en hulp vragen. Het programma geeft feedback. Oefenen kan per tafel. Of alle tafels door elkaar.

Deze oefening is een onderdeel van de *Rekenweb*-website¹. Daarop vind je veel goed onderbouwde rekenspellen.

Voorbeeld

Stappenplan: tafels met *Rekenweb*

Downloaden: <http://www.rekenweb.nl>

1. **Kies** onderaan een **tafel**.
2. **Klik op** *begin*.
3. De oefening verschijnt. B.v. $8 \times 6 =$
4. Weet je het niet?
Kijk op de brief.
Of **klik op** de *hulpoefening*. Dan zie je hoeveel $7 \times 6 =$
Of **klik op** *draai om*. Dan zie je 6×8 .

Tips voor de coach

- 👉 *Rekenweb* biedt meer dan 70 online-rekenspellen. Geordend per domein: rekenen en schatten, getalbegrip, meten en meetkunde. Start vanaf de leerlingenpagina. Daar kan de leerling zijn leerjaar kiezen. Hij krijgt dan een overzicht van alle spelletjes geschikt voor zijn leeftijd.

Tafels oefenen kan ook nog met...

Oefenen in een tabel, oefenen met een tafelkaart en oefenen met *Overhoor*.

¹ *Rekenweb* is een realisatie van het Freudenthal Instituut, Universiteit van Utrecht.

10.13. Wiskunde/Fysica/Chemie - Formules oefenen met *Overhoor*

Wat en hoe?

Software die overhoort vraagt tafels, woorden, data en feiten op verschillende manieren op. Het programma onthoudt fouten en biedt die opnieuw aan. De leerling kan zo zelfstandig oefenen en zichzelf opvragen. Ga aan de slag met de wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*'¹. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Voorbeeld

Stappenplan: formules met *Overhoor*

Downloaden: <http://www.efkasoft.com>

Ingeven gegevens

1. Tik de vraag (b.v. oppervlakte driehoek) in bij **vraag**. Tik de formule (b.v. basis x hoogte) in bij **antwoord**.
2. Laat nakijken.
3. Sla het oefenbestand op met een goede naam.

Oefenen - Werk met de functie *trainen*

4. Klik op Training.
5. **Antwoord mondeling**.
6. **Klik op *Antwoord tonen***.
7. **Klik aan** of je *Goed* of *Fout* antwoordde.
8. **Oefen met meerkeuze**.

Tips voor de coach

- 👉 Oefen regelmatig bijvoorbeeld alle symbolen van chemie, alle grootheden van fysica, alle formules om het volume te berekenen, alle merkwaardige producten. Doe dit minstens éénmaal per week. Sla de fouten op in een bestand met een andere naam dan het oorspronkelijke bestand.
- 👉 Kies bij opties *fouten opnieuw opvragen*. Dan biedt het programma 'fouten' opnieuw aan.

¹ De wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*' vind je in deel 3, hoofdstuk 11.

10.14. Rekenen/Wiskunde - Oefenen met *HotPotatoes*

Wat en hoe?

Klascement is een site voor leraren. Hierbinnen vind je een link naar *HotPotatoes*. *HotPotatoes* verzamelt oefensites en oefeningen gemaakt door leraren. Je vindt er oefeningen voor alle niveaus van rekenen en wiskunde. Alle oefeningen kan je online maken en meteen laten verbeteren.

Voorbeeld

Stappenplan: oefenen met *HotPotatoes*

Surf naar: <http://hotpot.klascement.net/index.htm>

1. **Selecteer** het gewenste **vak** en **niveau**:
 - wiskunde eerste graad
 - wiskunde getallenleer
 - rekenen zesde leerjaar.
2. **Selecteer** een **oefensite** of **oefening**.
3. **Maak** de **oefening**.
4. **Hermaak** de oefening een dag of een week later (reteaching).

Tips voor de coach

Kies oefeningen die kennisgericht zijn en nauw aansluiten bij wat je wil laten oefenen. Een leerling wil graag snel effect. Maak de oefening eerst zelf. Als de vragen onduidelijk zijn, het niveau te moeilijk of te makkelijk, is de leerling snel gedemotiveerd.

- ☞ Sluit de oefening aan bij de klasmethode?
- ☞ Krijgt de leerling meteen feedback na het invullen van 1 woord of zin (als pas op het einde van de oefening wordt aangegeven wat fout was, is dat moeilijker)?
- ☞ Kan de leerling het juiste antwoord oproepen bij een fout?
- ☞ Krijgt de leerling hulp (een regel, duidelijke uitleg)?
- ☞ Is de oefening duidelijk en overzichtelijk? Kies bij voorkeur een oefening waarbij een woord ingevuld moet worden in een zin.

10.15. Vreemde talen - Woordenschat oefenen in een tabel

Wat en hoe?

Laat woorden Frans en Engels typen en oefenen in 5 kolommen. Zo herhaalt de leerling meer keren. Hij oefent meteen ook van de vreemde taal naar het Nederlands en omgekeerd.

Voorbeeld

	Frans/Engels woord overtypen	Nederlands vertalen+controleren	Frans/Engels kolom 1 wit maken, vertalen, controleren, fouten leren	Nederlands kolom 2 wit maken, vertalen, controleren, fouten leren	Frans/Engels toets ___/10 Nu nog fout? → een * in je woordenlijst.
1					
2					
3					
4					
5					

Stappenplan: vreemde talen in tabel

Woorden intikken

1. **Tik de woorden in de 1ste kolom. Denk na** bij elke letter/klank. Klankzuiver, regel of onthouden?
2. **Tik de vertaling in de 2de kolom.**
3. **Kijk goed na** of laat nakijken.

Gebruik eventueel spellingcontrole of laat je woorden voorlezen (met voorleessoftware).

Woord voor woord oefenen

4. **Lees** elk woord **met de vertaling luidop**. Doe dit **2x**.
5. **Maak een beeld** in je hoofd **of voer uit** bij een werkwoord.

Vertalen en controleren

6. **Maak de 1ste kolom onzichtbaar** (= witte tekenkleur).
7. **Tik de vertaling in de 3de kolom.**
8. **Herstel de zwarte kleur in de 1ste kolom.**
9. **Kijk na en verbeter.**
10. **Markeer** woorden die je fout had en leer ze opnieuw.
11. **Oefen** woorden **in reeksen van 10. Markeer** de woorden die nog niet vlot gaan.

Tips voor de coach

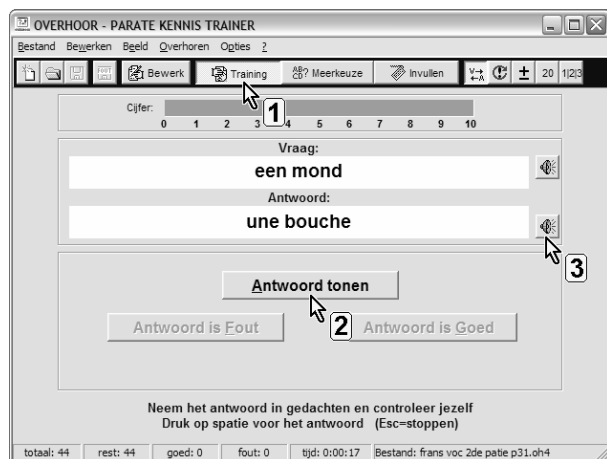
- 👉 Begin minstens 1 week vooraf met oefenen. Oefen daarna elke dag 10 tot 15 minuten.
- 👉 Print af, knip de woorden van de 1ste en 2de kolom uit, plooi om. Zo krijg je kaartjes met het woord aan de voorzijde en de vertaling aan de achterzijde. Laat 'moeilijke' woorden extra oefenen.

10.16. Vreemde talen - Woordenschat en zinnen oefenen met *Overhoor*

Wat en hoe?

Software die overhoort vraagt woorden, tafels, data en feiten op verschillende manieren op. Het programma onthoudt fouten en biedt die opnieuw aan. De leerling kan zo zelfstandig oefenen en zichzelf opvragen. Ga aan de slag met de wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*'¹. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Voorbeeld

Stappenplan: vreemde talen in *Overhoor*

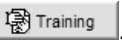
Downloaden: <http://www.efkasoft.com>

Ingeven woorden

Tik het Nederlandse woord (b.v. een mond) in bij **vraag**.

Tik de vertaling (b.v. une bouche) in bij **antwoord**. Laat nakijken. Sla het oefenbestand op.

Oefenen - Werk met de functie *trainen*

1. Klik op .
2. **Antwoord mondeling**.
3. Klik op *Antwoord tonen*.
4. Klik aan of je *Goed* of *Fout* antwoordde.

Werk daarna met de functie *invullen*

Tip! Beschik je over degelijke voorleessoftware?

Laat dan de woorden voorlezen. Voor het oefenen van vreemde talen is de uitspraak van gratis software niet duidelijk genoeg.

Woordenschat vreemde talen oefenen kan ook nog met...

Voor leerlingen met ernstige problemen: met *Overhoor* en voorleessoftware².

¹ De wegwijzer 'Oefen met *Overhoor*' vind je in deel 3, hoofdstuk 11.

² Verdere informatie over voorleessoftware, spellingcontrole, software woordvoorspelling en dicteerssoftware vind je in deel 4, hoofdstukken 12 en 14.

10.17. Vreemde talen - Woordenschat oefenen met een gatentekst

Wat en hoe?

Zet de Nederlandse zin in een tabel. Daarnaast de zin in de vreemde taal. Wis in de Franse zin de naamwoorden. De leerling leert zo met 'context' van de zin. Hij kan zichzelf bovendien controleren.

Voorbeeld

Nederlands	Frans
Crimson en Croco zijn bandieten.	Crimson et Croco sont des
Zij dragen altijd een zwart pak en een zwarte hoed.	Ils portent toujours et
Zij komen aan bij professor Barabas.	Ils arrivent chez Barabas.
Zij tonen een kleine brief aan de professor.	Il montre au professeur.

Stappenplan: vreemde talen in gatentekst

1. **Typ** de zinnen **over**.
2. **Leer** de **Franse zin uit het hoofd**.
3. **Maak** de **woorden** die je moet studeren **onzichtbaar** (= witte tekenkleur).
4. **Lees** de **Nederlandse zin**.
5. **Zeg** de **Franse zin hardop**.
6. **Herstel** de zwarte **kleur**. **Kijk** meteen **na**.

Tips voor de coach

- 👉 Maak als leraar samen met de leerlingen gatenteksten op deze manier. Leer de leerlingen ermee studeren.
- 👉 Maak als ouder zelf de gatenteksten voor jongere leerlingen. Leer oudere leerlingen het zelf te doen.

10.18. Vreemde talen - Oefenen met *HotPotatoes*

Wat en hoe?

Klascement is een site voor leraren. Hierbinnen vind je een link naar *HotPotatoes*. *HotPotatoes* verzamelt oefensites en oefeningen gemaakt door leraren. Voor alle talen en zowel voor woordenschat als spraakkunst. Kies een leerjaar, een soort oefening en start.

Voorbeeld

Stappenplan: vreemde talen met *HotPotatoes*

Surf naar: <http://hotpot.klascement.net/index.htm>

1. **Selecteer** het gewenste **niveau en taal**:
 - 5de of 6de leerjaar lager onderwijs: Frans
 - secundair onderwijs: Engels, Frans of Duits.
2. **Selecteer** een **oefensite of oefening**.
3. **Maak** de **oefening**.

Tips voor de coach

Kies oefeningen die geschikt zijn voor een leerling die problemen heeft. Kies een onderwerp dat aansluit bij wat de leerling wil of moet oefenen. Probeer de oefening eerst zelf uit.

- ☞ Sluit de oefening aan bij de klasmethode?
- ☞ Krijgt de leerling meteen feedback na het invullen van 1 woord of zin (als pas op het einde van de oefening wordt aangegeven wat fout was, is dat moeilijker)?
- ☞ Kan de leerling het juiste antwoord oproepen bij een fout?
- ☞ Krijgt de leerling hulp (een regel, duidelijke uitleg)?
- ☞ Is de oefening duidelijk en overzichtelijk? Kies bij voorkeur een oefening waarbij een woord ingevuld moet worden in een zin.

10.19. Zaakvakken - Leerstof oefenen met een gatentekst

Wat en hoe?

Maak van een studeertekst een gatentekst. Of leer de leerling dat zelf te doen. Dit door, binnen de in te studeren tekst, de kernwoorden te wissen of onzichtbaar te maken. De leerling leert zo met 'context' en oefent meteen de belangrijkste begrippen. Hij kan zichzelf bovendien controleren.

Voorbeeld

De planeten

De kleine planeet **Mercurius** staat het dichtst bij de zon. **Venus** draait in de volgende baan. De derde in de rij is planeet **Aarde**.

De kleine planeet **Mercurius** staat het dichtst bij de zon. **Venus** draait in de volgende baan. De derde in de rij is planeet **aarde**.

Het beenderstelsel

Het **spaakbeen** loopt van het ellebooggewricht tot de duimzijde van de pols. De **ellepijp** loopt van de achterkant van de elleboog tot de pinkzijde van de pols.

Het **spaakbeen** loopt van het ellebooggewricht tot de duimzijde van de pols. De **ellepijp** loopt van de achterkant van de elleboog tot de pinkzijde van de pols.

Stappenplan: leren met gatentekst

1. **Typ** de leertekst **over** (of scan).
2. **Lees en zet** de kernwoorden **vet**.
3. **Studeer**.
4. **Maak** de kernwoorden **onzichtbaar** (= witte tekenkleur).
5. **Zeg hardop**.
6. **Herstel** de zwarte **kleur**. **Kijk** meteen **na**.

Tips voor de coach

- 👉 Maak als leraar samen met de leerlingen gatenteksten op deze manier. Leer de leerlingen ermee studeren.
- 👉 Maak als ouder zelf gatenteksten voor jongere leerlingen. Leer oudere leerlingen het zelf te doen.
- 👉 Schakel indien mogelijk de voorleesfunctie in.

10.20. Zaakvakken - Leerstof oefenen door online een gatentekst te maken

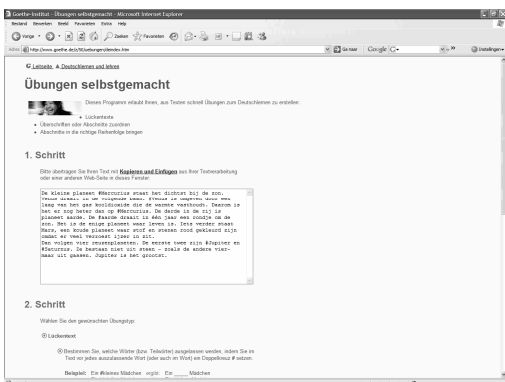
Wat en hoe?

Onderstaande website maakt van een *Word*-tekst een gatentekst. De in te vullen woorden verschijnen bovenaan op een rijtje. Op die manier kan de leerling of coach snel een gatentekst maken. Met de gatentekst oefent de leerling en kan hij zichzelf opvragen.

Voorbeeld

Zet de volgende woorden in de tekst:
Aarde Jupiter Mercurius Saturnus Venus

De kleine planeet _____ staat het dichtst bij de zon. Venus draait in de volgende baan. _____ is omgeven door een laag van het gas kooldioxide die de warmte vasthoudt. Daarom is het er nog heter dan op _____. De derde in de rij is planeet aarde. De _____ draait in één jaar een rondje om de zon. Het is de enige planeet waar leven is. Iets verder staat Mars, een koude planeet waar stof en stenen rood gekleurd zijn omdat er veel verroest ijzer in zit. Dan volgen vier reuzenplaneten. De eerste twee zijn _____ en _____. Ze bestaan niet uit steen - zoals de andere vier- maar uit gassen. Jupiter is het grootst.

Stappenplan: gatentekst online

Surf naar: <http://www.goethe.de/z/50/uebungen/deindex.htm>

1. **Kopieer** je tekst naar het **lege vak**.
2. **Zet een # voor de kernwoorden** die je wil weglaten.
3. Vink verder geen keuzes aan.
4. **Druk op de linkerknop** .
5. **Selecteer de gatentekst en kopieer naar Word.**
6. **Oefen en vul de woorden in. Vergelijk met je leertekst.**
7. **Oefen nog eens** door de gatentekst opnieuw in te vullen. Maar **verwijder de keuzewoorden**.

Handige opties:

1. Je kan de zinnen ook in een willekeurige volgorde laten zetten.
2. Je kan elk 4de of 5de woord laten verdwijnen.

Tips voor de coach

- 👉 Maak als leraar zelf gatenteksten op deze manier. Leer de leerlingen ermee te studeren.
- 👉 Maak als ouder zelf gatenteksten voor jongere leerlingen. Leer oudere leerlingen het zelf te doen.

10.21. Zaakvakken - Leren door ordenen

Wat en hoe?

Door de leerstof te ordenen in een tabel verwerkt de leerling de leerstof actief. Hij brengt de kern en de bijbehorende begrippen in een duidelijk overzicht. Dat maakt ook het studeren makkelijker.

Voorbeeld

De delen van een plant en hun functie

De **wortels** nemen water en mineralen op. Ze houden de plant stevig vast in de bodem. De **bloem** bevat de meeldraden en de stamper. Hier ontstaan later vruchten en zaden.

Delen plant

wortels	bloem	bladeren	stengel
water en mineralen opnemen	meeldraden en stamper	zonlicht + kooldioxide = voedsel	draagt bladeren en bloemen
plant in bodem houden	later vruchten en zaden		

Voedselbestanddelen

Stoffen waartoe zetmeel en suikers behoren. Sachariden zijn samen met vetten de belangrijkste energieleverende stoffen.

sachariden	b.v. zetmeel en suikers, samen met vetten energieleverend.
eiwitten	opgebouwd uit aminozuren, belangrijkste bouwstoffen lichaam.

Stappenplan: leren leren

Markeren en ordenen

1. **Markeer** de kernwoorden in de tekst.
2. **Maak** een **tabel** in *Word*.
3. **Zet** de kernwoorden **bovenaan**.
4. **Vul** nu de bijpassende woorden **in** (hoe, wat, waar, wanneer).
5. **Zet** de kernbegrippen **vet**.

Begrippen leren

6. **Lees hardop. Herhaal.** Of **typ over** in een nieuwe tabel.

Opvragen

7. **Maak** de woorden onder het kernwoord **onzichtbaar** (= witte tekenkleur).
8. **Zeg hardop.**
9. **Herstel** de zwarte **kleur. Kijk na.**
10. **Markeer** wat fout was. **Leer opnieuw.**

Tips voor de coach

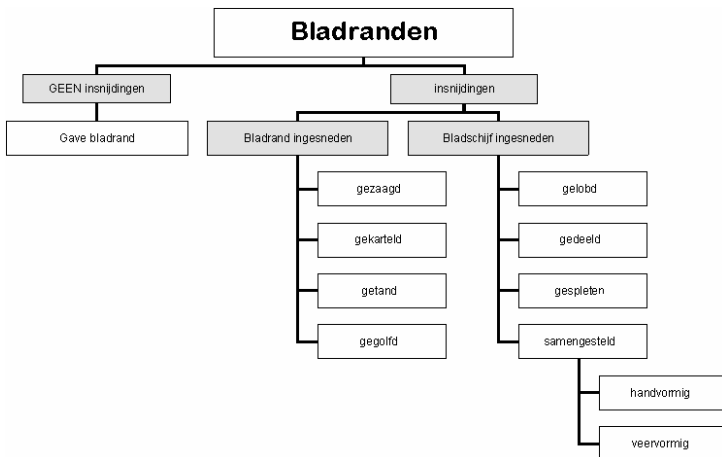
- 👉 Leer de leerling zelfstandig te werken. Markeer niet zelf de kernwoorden. Leer hoe hij de kernwoorden kan vinden. Laat de stappen meteen zelfstandig uitvoeren.

10.22. Zaakvakken - Leren door samenvatten in een schema

Wat en hoe?

Laat de leerling de kernwoorden en bijbehorende begrippen ordenen in een schema. Dat kan snel en handig met de functie *Invoegen diagram* in *Word*.

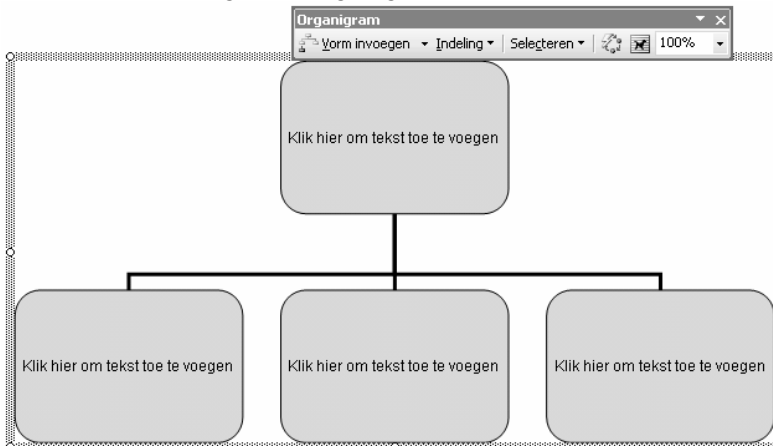
Voorbeeld

Stappenplan: schema's maken

Begrippen ordenen

1. **Open** *Word*.
2. **Kies** in de menubalk bovenaan *Invoegen*.
3. **Kies** *Afbeelding*, dan *Organigram*.

4. **Selecteer** een vakje **en typ** dan je eigen tekst.
5. **Voeg** meer **vakken toe** met de werkbalk.

Leerstof ordenen en samenvatten kan ook nog met...

Voor alle leerlingen: met mindmap-software¹.

¹ Verdere informatie over mindmap-software vind je in deel 4, hoofdstuk 17.

10.23. Plannen - Weekplanning maken in een tabel

Wat en hoe?

Een weekplanning op de computer is duidelijk. Ze is makkelijk aan te passen. Markeren en werken met kleuren maakt nog overzichtelijker. Voor leerlingen met een zorgvraag is tijdig beginnen en regelmatig oefenen nodig. Leer de leerling bij het begin van de week een planning te maken. Daarin zet hij alle taken en lessen. Aangevuld met wat hij vooraf moet oefenen.

Voorbeeld

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
15 min	WO – provincies op kaart	rekenen – werkboek B oef. pag. 15	rekenen – werkboek B oef. pag. 16	taal – werkboek pag 63	
15 min	WO – provincies overhoor	WO – provincies op kaart		dictee – eerste 10 woorden in tabel	dictee – eerste 10 woorden in tabel
10 min	typen oefenen	typen oefenen	typen oefenen	typen oefenen	typen oefenen
10 min	Franse woorden unité 6 met overhoor	Franse woorden unité 6 met overhoor	Frans dictee – oefenen in tabel	Frans – alles herhalen	
10 min	lezen – Ralfi	lezen boek bib	lezen – Ralfi	lezen – Ralfi	lezen - Ralfi
Taak afgeven				rekenen 15-16	taal
Toets			WO – provincies		Frans

Stappenplan: weekplanning in tabel

Starten vanuit een model of een vorige planning

1. **Open** de **planning** van de vorige week.
2. **Sla op** en **geef** een nieuwe **naam**. Voorbeeld: weekplan okt2.
3. **Selecteer** de vakjes die je leeg wil maken en **klik op DELETE**.

Nieuwe taken invullen

4. **Vul** onderaan in **wanneer** je een **toets** hebt **of** wanneer een **taak** klaar moet zijn.
5. **Bekijk** dan aandachtig per taak of toets **wat** je moet **doen of kennen**.
6. **Zet** dan **in** je **planning** per dag wat je daarvoor gaat doen.
7. **Vraag hulp** aan je leraar of 1 van je ouders.

Elke dag nakijken

8. **Markeer** wat klaar is.
9. Meer tijd nodig gehad dan voorzien? Probeer volgende week dan beter te plannen.

Tips voor de coach

- ☞ Laat als leraar toetsen, dictees en grote taken minstens 1 week vooraf in de agenda schrijven. Splits voor zorgleerlingen de taken zelf op in deeltaken.
- ☞ Maak als ouder samen met je kind de planning. Laat je kind actief meewerken en meedenken. Doe het niet in zijn plaats. Begeleid en bespreek wat goed of minder goed ging.

10.24. Plannen - Examenplanning maken in een tabel

Wat en hoe?

Een examenplanning op de computer is duidelijk. Ze is makkelijk aan te passen. Markeren en werken met kleuren maakt nog overzichtelijker. Voor leerlingen met een zorgvraag is tijdig beginnen en vooraf werken nodig. Plannen zet aan tot actief nadenken over de hoeveelheid leerstof en de nodige tijd.

Voorbeeld

Weekplanning examens

uur	zaterdag	zondag	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
8	Frans - voc	wisk - oef					
9	Frans - gram		examen	examen	examen	examen	examen
10	wiskunde - 1		Frans	wiskunde	bio	Engels	geschieden
11	wandelen						
12	bio - 1						
13	ten						
14	Frans - herh						
15	Frans						
16	gesch						
17	sport						
18	ten						
19	wiskunde						

Stappenplan: examenplanning in tabel

Starten vanuit een model of een vorige planning

1. **Sla op** en **geef** een nieuwe naam. Voorbeeld: weekplan okt2.
2. **Selecteer** de vakjes die je leeg wil maken en **klik op DELETE**.

Nieuwe taken invullen

3. **Vul** eerst per vak **in** op welke **dag** het **examen** doorgaat.
4. **Vul** dan de dagen **vooraf** per uur **in** wat je gaat **studeren**.
5. **Bepaal** de **moeilijkheid** en het **belang** van de vakken.
6. **Voorzie** meer **tijd** voor 'moeilijke' vakken of hoofdstukken.
7. Voorzie tijd om te herhalen!

Elke dag nakijken

8. **Markeer** wat klaar is.
9. Meer tijd nodig gehad dan voorzien? Probeer volgende keer dan beter te plannen.

Tips voor de coach

👉 Leerlingen met een zorgvraag moeten minstens 1 maand voor de examens starten. Stimuleer en begeleid hen. Tijdsbesef en plannen is vaak een probleem voor hen.